

Література

1. Загальна методика навчання біології: Навч. Посібник / І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін.; За ред.. І.В. Мороза. – К.: Либідь, 2006. – 592 с.
2. Методика обучения биологии: Учеб. пособие / В.С. Корюшко, С.Е. Павлюченко, С.В. Чубаро. – Мн.: Книжный Дом, 2004. – 256 с.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КОНТЕКСТУАЛІЗАЦІЇ БІОРОЗМАЇТТЯ З ОСВІТНЬОЮ МЕТОЮ

*Левчук Н.В.
Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла
Коцюбинського*

На етапі переходу до сталого (збалансованого) розвитку головну роль має відігравати переорієнтація суспільної свідомості на загальнолюдські цінності, на усвідомлення самоцінності усього живого на планеті та необхідності відповідного ставлення до нього.

Загострення екологічних проблем вичерпання природних ресурсів, забруднення довкілля, руйнування природних ландшафтів, скорочення видової біорізноманітності привертає увагу суспільства до пошуку найбільш оптимальних шляхів їх вирішення.

Але ще досить низьким залишається рівень екологічної культури населення, який ґрунтується на знаннях побутового рівня. Тому розширення екологічного світогляду та підвищення рівня екологічної культури населення на наукових принципах є важливим завданням освітнього середовища.

В контексті проблеми, що розглядається, важливе значення має аналіз означень, які використовуються щодо біорозмаїття в науковій літературі та засобах масової інформації та характеристика біорозмаїття, що має поетапно розглядатися на різних етапах екологічної освіти з урахуванням вікових особливостей особистості.

Термін «біорозмаїття» набув міжнародного визнання після підписання багатьма державами Конвенції з біологічного розмаїття на конференції ЮНЕСКО в Ріо-де-Жанейро (Бразилія, 1992 р.). З того часу він широко вживається урядами, пресою та громадськістю.

Біорозмаїття - це складне поняття, яке включає науковий, соціальний та економічний аспекти. Життя на планеті Земля є частиною величезної системи. Біорозмаїття представляє собою різноманітність форм життя: від генів до біосфери. Біорозмаїття стосується насамперед розмаїття живих організмів, кількість якого все ще залишається невідомим, хоча ми маємо значні за обсягом знання про біологічні ресурси Землі (описано близько 2 млн. видів живих організмів), а за деякими прогнозами на планеті існує понад 70 млн.видів.

Важливо розуміти, що біорозмаїття являє собою змінність біологічних видів у певному просторі в певний момент часу. Це означення, охоплює основні елементи, що формують біорозмаїття. Змінність, як достаток, стосується кількості біологічних видів у конкретному місці в конкретний час. А змінність як відносна чисельність представляє кількість індивідумів, які належать до окремого біологічного виду в конкретному місці та в конкретний час. Фактор часу розглядається не як розподіл біологічних видів у просторі, а динаміка цих видів протягом часу. Наприклад, коли ми говоримо про втрату біорозмаїття, то маємо розглянути, що фактично було втрачено та за який період часу. Цей аспект розгляду проблеми збере-

ження біорозмаїття можуть допомогти вчителю спрямувати навчальну екологічну діяльність учнів.

Вивчення біорозмаїття: контекстуалізація біорозмаїття в навчальних темах, що вивчаються; характеристика біорозмаїття (пояснення, аналіз та оцінювання) мають також і виховне значення. В навчально-виховному процесі важливо використовувати весь виховний потенціал проблеми збереження біорізноманіття для майбутніх поколінь.

Формування відповідального ставлення до навколишнього середовища неможливо досягти, сухо викладаючи наукові відомості, факти. Вивчення довкілля має бути цікавим і захоплюючим. Тому важливо використовувати якнайбільше різноманітних педагогічних форм і методів, а особливо інтерактивні форми навчання.

Навчальні дискусії, мозковий штурм, круглі столи, конференції, рольові ігри допомагають набути навичок викладати власні міркування з проблеми, що розглядається, аргументувати свої твердження, робити висновки, запропонувати шляхи вирішення проблеми.

Учням можна запропонувати розглянути складні взаємовідносини, що існують між різними видами в екосистемах, а також обговорення позиції людини в екосистемі та її вплив на неї. Особливе місце займають розгляд цінностей біорозмаїття.

Збереження біорозмаїття є дуже важливим для людства. Воно корисне для економічних, культурних та екологічних цілей. Біорозмаїття набуває першочергового значення для виживання та нормального функціонування багатьох екосистем. Екосистеми, що включають мільйони існуючих на сьогодні видів, створюють у свою чергу умови для нашого існування: сприяють процесу формування ґрунту, забезпечують його родючість; очищають водойми; регулюють клімат та зберігають якість атмосфери.

Біорозмаїття цінне не лише з «утилітарного» погляду. Воно має також велику естетичну та етичну цінність, хоча виміряти їх неможливо. Естетичний аспект біорозмаїття - це не просто насолода красою окремих видів рослин та тварин, а й природна потреба кожного індивіда.

Збереження біорозмаїття є й етичною проблемою. Природа та її компоненти відіграють важливу роль у формуванні наших ідеалів та сподівань. Головною метою стратегією виживання людства є збереження біологічного розмаїття в контексті стійкого розвитку.

Література

1. Жулинська Л.І. Світоглядні аспекти екологічного виховання учнів // Проблеми розвитку психолого-педагогічної науки у науково-технічній творчості молоді. - К.:КДПІ, 1991.-С.58-60.
2. Лук'янова Л. Інноваційні технології в екологічній освіті фахівців//Дидактика професійної школи: Зб. наук. праць: Випуск 11/Ред. кол.: С.У.Гончаренко, В.О.Радкевич, І.Є.Каньковський та ін.-Хмельницький: - ХНУ, 2005.-С.58-68.
3. Концепція екологічної освіти України // Збірник наказів МОН України – 2002. - №7. – С. 4.
4. Стратегія ЄЕК ООН з освіти в інтересах збалансованого розвитку // Бібліотека Всеукраїнської екологічної ліги. Серія «Екологічна освіта і виховання». – 2006. - №3.-39 с.
- 5.. Ясвин В.А. Психология отношения к природе. - М.: Смысл, 2000.- 456 с.